

**Mgr Dominik Tyrawa***Sprawozdanie naukowe z konferencji**„Studia prawnicze  
a rzeczywistość zawodowa”*

W dniu 12 maja 2008 r., w auli Solidarności na Wydziale Zamiejscowym Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II odbyła się konferencja naukowa zorganizowana przy udziale Instytutu Prawa miejscowego Wydziału wraz z Kołem Naukowym Studentów Prawa „Viribus Unitis”. Patronat medialny odjął lokalny tygodnik „Sztafeta” oraz ogólnopolskie czasopismo „Edukacja Prawnicza”. Sponsorem konferencji był Dominet Bank.

Konferencję otworzył słowem wstępnym ks. prof. dr hab. Marian Wolicki, dziekan Wydziału w Stalowej Woli. Pogratulował tematyki, prelegentów, którzy mieli wygłosić swoje referaty, przedstawił gości oraz życzył wszystkim zgromadzonym, aby spodziewane połączenie głosów pracowników naukowych wraz z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości przyniosło jak najlepsze rezultaty.

Konferencja została podzielona na trzy sesje, przy czym sesja pierwsza miała charakter wprowadzający, zaś pozostałe dwie charakter teoretyczny.

Pierwszą sesję otworzył prof. dr hab. Mieczysław Sawczuk, Przewodniczący Komisji Prawniczej Polskiej Akademii Nauk Oddział Lublin. W swoim wprowadzeniu zaakcentował doniosłość zawodów prawniczych oraz zagrożenia płynące w przypadku włączania do tychże zawodów takich profesji jak m.in. celnicy czy urzędnicy, którzy nie posiadając w większości przypadków wykształcenia prawniczego mogą nawet w skrajnych przypadkach rozbijać wymiar sprawiedliwości. Scharakteryzował też samorządy gospodarcze, doniosłość sądownictwa polubownego (słabość wynika z braku przygotowania osób, które się nim zajmują) oraz sądownictwo gospodarcze na przykładzie byłej Jugosławii oraz Węgier, którego rozwiązania były lansowane w Polsce. Prof. Sawczuk przestrzegał także przed mentalnością z PRL, którą wciąż jeszcze można spotkać w pewnych dziedzinach wymiaru sprawiedliwości.

Kolejnym prelegentem była Pani Poseł ze Stalowej Woli, Renata Butryn. W swoim wystąpieniu zaakcentowała konieczność budo-

wania państwa prawa, przy współudziale prawników. Wskazała główne zadania kadry naukowej, tj. kształtowanie ludzi, którzy będą tworzyć wymiar sprawiedliwości. Na koniec swojego wystąpienia wskazała relacje prawo – państwo i oczekiwania z tym związane.

Pierwszym wystąpieniem stricte naukowym był referat Pani dr Magdaleny Pyter, opiekuna Koła Naukowego Studentów Prawa „Viribus Unitis”. Głównymi тезami referatu pt. „Edukacja prawnicza – teoria czy praktyka? Ujęcie historyczne” było scharakteryzowanie dwóch głównych nurtów edukacji prawniczej na przełomie XIX i XX w. wraz ze szczególnym uwzględnieniem okresu II Rzeczypospolitej Polskiej. Pani Doktor postawiła niezwykle istotne pytanie związane z edukacją prawniczą, a zadawane od samego początku studiów prawniczych na Uniwersytetach, czy ważniejsze jest wykształcenie teoretyczne czy też praktyczne, czy też połączenie tych dwóch ważnych form kształcenia. Początki tak zadawanych pytań to akty zaborcze, a w szczególności austriacka ustawa o odbywaniu zawodów prawniczych. W referacie następnie scharakteryzowano studium historii prawa (prawo rzymskie, prawo kościelne, prawo niemieckie, historia: źródeł prawa, prawa publicznego, prawa prywatnego oraz niemieckiego a na koniec egzaminy o uzyskaniu stopnia magistra prawa) oraz studium polityczne. Dyskusja dotycząca edukacji prawniczej wynikała z różnych źródeł i rozwiązań zaborczych. Prym w takowej dyskusji wiodły

Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Jana Kazimierza oraz Uniwersytet Warszawski. Głównymi adwersarzami byli prof. Oswald Balzer, który ze względów pedagogicznych faworyzował na początek studia historyczno-prawne oraz prof. Juliusz Makarewicz, który uważał, iż studia prawnicze winny się rozpoczynać przedmiotami prawa obowiązującego, tak aby szybko i sprawnie stworzyć nową kadre urzędniczą dla odradzającego się kraju (docelowo już na II i III roku studenci prawa mogli podejmować pracę w urzędach państwowych). Polemika pomiędzy tymi wybitnymi profesorami z ośrodka lwowskiego, m.in. na łamach „Przeglądu Prawa i Administracji” trwała kilkanaście lat, a zakończyła się zwycięstwem tezy Balzera (choć docelowo czerpano też z tez Makarewicza).

Kolejnym wystąpieniem kończącym pierwszą część konferencji był referat prof. dr hab. Dariusza Dudka, prodziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, prywatnie lubelskiego adwokata. Wygłoszony referat pt. „Standardyzacja kształcenia na studiach prawniczych”, miał też podtytuł, który bardziej miał odzwierciedlać tezę wystąpienia, czyli „Legalizm, między etyką a techniką prawniczą”. Prof. Dudek w swoim referacie zaakcentował w pierwszej kolejności konieczność, aby każdy ośrodek akademicki kształcił studentów prawa według zbliżonych standardów. Aby uczynić zadość temu warunkowi Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydał Roz-

porządzenie z dnia 12 lipca 2007 r. sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki. W tym akcie prawnym znajdują się dokładne wymogi co do przedmiotów, godzin oraz ewentualnych specjalizacji. Pierwszym argumentem przeciwko temu rozporządzeniu jest fakt, że mimo ogłoszenia go 12 lipca 2007 r., opublikowano je dopiero 13 września, co w rażący sposób wpłynęło na ewentualne zastosowanie wytycznych w programach studiów (zasadniczo prawie żaden z programów studiów w Polsce odnoszący się do kierunku prawo nie spełnia wskazanych w tym rozporządzeniu wytycznych). Drugi argument to obniżanie standardu godzinowego poszczególnych przedmiotów, czy też zawężanie do granic absurdu przedmiotów obowiązkowych co powoduje, mimo wprowadzenia programów ERASMUS czy MOST, obniżenie jakości kształcenia, wpływając na złe ukierunkowanie absolwentów prawa. W dalszej części referatu autor skrytykował technikę powstawania aktów prawnych, która prowadzi do paradoksów takich jak: „ustawa zmieniająca ustawę, która zmienia ustawę, która nie weszła jeszcze w życie”. W tej części wystąpienia nawiązano ponadto do okresu PRL, czyli okresu kiedy prawo traktowano instrumentalnie, a owoce takiego podejścia zbiera się do dziś, gdyż szacunek do prawa został bardzo nadwątłony. Na koniec swojego wystąpienia prof. Du-

dek wspomniał o usługowej stronie studiów prawniczych, o konieczności akcentowania i wprowadzania w zwiększonym wymiarze godzinowym do programów studiów takich przedmiotów jak etyka prawnicza czy filozofia prawa, przedmiotów kształtujących podejście do prawa oraz budujących szacunek do niego. Zaakcentował też rolę konstytucyjnych wolności, w tym w szczególności wolności sumienia oraz wyznania. Swoją referat zakończył wymienieniem największych chorób toczących polski wymiar sprawiedliwości czyli deprecjacja autorytetu, korupcja oraz często niewłaściwe podejście do wykonywanego zawodu.

Druga część konferencji została podzielona na dwa bloki, których wspólnym wyznacznikiem było praktyczne podejście do poszczególnych zawodów prawniczych. Pierwszy blok otworzył dr Łukasz Marzec, pracownik naukowy Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, były kierownik szkolenia Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, który wygłosił referat pt. „Rzeczywistość i perspektywy szkolenia aplikantów adwokackich”. W swoim wystąpieniu, powołując się na doświadczenie organizatorskie, wymienił główne problemy z jakimi spotykają się aplikanci adwokaccy. Pierwszym problemem, jaki zaakcentował jest duża liczba szkolonych praktykantów, która powoduje nie tylko problemy techniczne, ale utrudnia przygotowanie jednolitego systemu kształcenia w całej Polsce (im większa liczba aplikantów, tym większe grupy, problemy logistyczne).

Drugi problem, to brak reformy programów studiów aplikanckich, brak nacisku na nowe potrzeby i przedmioty, jak choćby etyka biznesu, *savoir – vivre*, mediacja, postępowanie arbitrażowe, język polski dla prawników czy też podstawy rachunkowości, niezwykle istotne przy prowadzeniu własnej praktyki. Trzeci problem zaakcentowany przez dra Marca to umowy o patronat, a właściwie fikcja, wynikająca z tego, że patronem często zostaje osoba przypadkowa, do tego aplikanci często wykonują swoje obowiązki bez żadnego wynagrodzenia, co wpływa na sytuację majątkowo – rodzinną aplikanta. W wystąpieniu zaanektowano także coraz częstsze wypowiedanie umów szkoleniowych dla aplikantów przez sądy, co staje się dużym problemem nie tylko dla korporacji adwokackiej. Swoją referat dr Marzec zakończył sugestią odnośnie poprawy szkolenia aplikantów adwokackich czyli wprowadzenie limitów na aplikacje oraz zreformowanie całego systemu szkolenia.

Kolejny referat w drugiej części przedstawił dr Piotr Telusiewicz, aplikant sędziowski w Lublinie oraz pracownik naukowy Wydziału Zamiejscowego Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W swoim referacie pt. „Aplikacja sądowa i prokuratorska – rzeczywistość i propozycje zmian” autor wskazał problemy jakie napotkał jako aplikant sądowy. Pierwszy problem to niepewna przyszłość ludzi odbywających aplikacje. Aktualnie może się ten kryzys zakończyć tak, że w najbliższym czasie aplikacje zarówno prokuratorskie

jak i w szczególności sędziowskie zostaną zawieszone. Drugi problem to brak właściwego wynagradzania, za wykonywanie tak odpowiedzialnego zawodu jak zawód sędziego. Pod koniec swojego referatu dr Telusiewicz wskazał słowa klucze, jakie wiążą się z wykonywaniem tych dwóch zawodów, czyli służba, pokora oraz praca. Oprócz tego w referacie zaproponowano zmiany jakie powinny dotknąć charakteryzowane aplikacje, czyli możliwość wykonywania zawodu radcy prawnego oraz adwokata zawsze gdy ukończyło się aplikację sędziowską.

Pierwszy panel, drugiej części konferencji zakończył referat dra Marcina Mazuryka „Rozwój zawodowy prawników w administracji publicznej na przykładzie służby cywilnej”, starszego specjalisty w Departamencie Służby Cywilnej i Państwowego Zasobu Kadrowego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Autor zachęcał w swoim wystąpieniu do odbycia tzw. aplikacji administracyjnej. W swoim wystąpieniu dr Mazuryk wskazał wymogi jakie napotka aplikant administracyjny w momencie rozpoczęcia aplikacji oraz szereg instytucji, w których po odbyciu aplikacji można podjąć pracę. Wskazał ponadto ewentualną możliwość pracy za granicą. Na koniec swojego wystąpienia wymienił ponadto możliwości rozwoju stojące przed osobą, która odbyła wyżej wymienioną aplikację.

Drugi panel, drugiej części konferencji rozpoczął mgr Paweł Bańko, referatem pt. „Komornik sądowy – nowe możliwości dostępu do zawodu w świetle znowelizo-

wanej ustawy o komornikach sądowych i egzekucji”, asesor komorniczy Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Opolu Lubelskim. W swoim wystąpieniu poruszył ogólne zasady na jakich odbywa się aplikacja komornicza. Wskazał ostatnie reformy, otwarcie na niektóre grupy zawodowe oraz wymogi determinujące zostanie aplikantem komorniczym. W dalszej części swojego wystąpienia, scharakteryzował dosyć dokładnie egzamin na aplikację, sposób przeprowadzania egzaminu oraz sposób odbywania aplikacji w kancelarii komorniczej.

Konferencję zakończyło wystąpienie mgra Pawła Kamińskiego, asystenta podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, który wygłosił referat pt. „Proponowane zmiany w systemie aplikacji radcowskiej” w zastępstwie za nieobecnego wiceministra sprawiedliwości, Jacka Czaję. Pan Kamiński podjął w swoim wystąpieniu próbę scharakteryzowania reform wszystkich aplikacji, ze

szczególnym uwzględnieniem aplikacji radcowskiej. W swoim wystąpieniu posługiwał się najnowszym projektem ministerialnym wspomnianych reform.

Ostatnim aktem konferencji była żarliwa dyskusja, w której udzielali się zarówno zgromadzeni studenci prawa jak i zgromadzeni pracownicy Wydziału Zamiejscowego w Stalowej Woli.

Organizowana konferencja okazała się sporym sukcesem, głównie z powodu zgromadzenia zarówno autorytetów naukowych, jak i specjalistów związanych z każdą z aplikacji. W tym miejscu należą się szczególne podziękowania pani dr Magdalenie Pyter, głównemu organizatorowi konferencji oraz studentom z Koła Naukowego „Viribus Unitis”. Można w tym miejscu wyrazić nadzieję, że dzięki wspomnianym organizatorom, odbędą się kolejne konferencje tematyczne, przybliżające zarówno praktykę jak i teorie studiów prawniczych.

### **Nota o autorze:**

mgr Dominik Tyrawa, WZNoS KUL Jana Pawła II w Stalowej Woli, Instytut Prawa, Katedra Prawa Międzynarodowego.